

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Selvitetään mahdollisuus ottaa käyttöön Islannin- ja Planet Youth -malli lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen

Hyvinvointilautakunta 29.08.2024 § 37

282/00.01.03.00/2024

Heidi Seppälä (RKP) on tehnyt 10.6.2024 valtuustoaloitteen. Aloitteessa esitetään, että kunnassa selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön Islannin- ja Planet Youth -mallia, jotka ovat osoittautuneet tehokkaiksi keinoiksi parantaa nuorten hyvinvointia ja vähentää mm. päihteiden käyttöä ja kiusaamista.

Planet Youthin verkkosivuilla kerrotaan heidän olevan konsulttitaho, joka toteuttaa nuorisoikäisiin kohdistuvaa ehkäisevän päihdetyön ohjausohjelmaa (guidance program) yhteisöille ja kaupungeille ympäri maailman. Verkkosivuilla kerrotaan, että yhteistyöhön perustuva lähestymistavan nimi on nk. ”Islannin malli” (The Icelandic Prevention Model). Planet Youthin kotipaikka on Islannin pääkaupunki Reykjavík.

Aloitteessa viitataan Vihdissä jo käytössä oleviin toimintamalleihin, mm. Harrastamisen Suomen malliin, mutta todetaan hyvinvointikertomuksessa 2022 näkyvään lasten kokemukseen kiusaamisesta ja yksinäisyydestä. Harrastamisen Suomen malli pohjautuu Islannin malliin ja on 2019 toimineen tiede- ja kulttuuriministeri Henna Kososen asettaman moniammatillisen ja asiantuntijoita sisältäneen opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän valmistelun tulosta. Tarkoituksena on ollut valmistella Islannin mallista Suomen ympäristöön soveltuva versio, jolla on samoja tavoitteita. Toimenpide on perustunut Marinin hallitusohjelmaan, jonka tavoitteena on ollut vahvistaa koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä edistää maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä. Suomessa malliin ei ole ministeriön valmistelutyön tuloksena sisällytetty Islannin malliin kuuluneita yhteisiä kotiintuloaikoja tai vanhempien katupartiointia.

Vihdissä Harrastamisen Suomen malli on nimetty Hobby Hour -toiminnaksi ja sitä toteutetaan Harrastamisen Suomen mallin (OKM) sekä Opetushallituksen kerhotoiminnan rahoitusten avulla. Vihdin alueella on toiminut lukuvuonna 2023–2024 yhteensä 74 harrastusryhmää, joista 49 on ollut liikunnallisia. Ilmoittautuneita lapsia ja nuoria on ollut mukana 906 hlö (luku 2/2024). Ryhmistä 15 on suunnattu yläkoululaisille. Osallistujilta kerätään palautetta, ja vuonna 2023 kyselyyn on vastannut 333 osallistujaa. Heistä 93 % arvioi, että harrastuksessa oli mukavaa, 95 % piti ohjaajasta, 87 % arvioi oppineensa uusia taitoja ja 88 % ei ollut kokenut tai nähnyt kiusaamista. Myös huoltajat ovat antaneet toiminnasta hyvin positiivisia arvioita. Vihdissä merkittävä tuki harrastustoimintaan ovat koulukuljetukset, joita järjestetään lukuvuonna 2024-2025 niin, että kaikilla kuljetuksen parissa olevilla oppilailta on mahdollisuus osallistua harrastustoimintaan.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen ja päihteiden käytön vähentäminen on pitkäjänteistä työtä, jonka vaikutuksia on syytä arvioida

pitkällä aikavälillä. Vihdissä Harrastamisen Suomen mallia on lähdetty pilotoimaan heti sen tultua Suomessa mahdolliseksi vuonna 2021. Islannissa malli on kehitetty ja otettu käyttöön jo 1990-luvulla.

Valmistelija	Meri-Tuuli Risti, etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 0440 421 351
Esittelijä	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
Ehdotus	<p>Hyvinvointilautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy vastauksena valtuustoaloitteeseen seuraavaa ja toteaa aloitteen loppuunkäsittelyksi:</p> <p>Islannin mallia sovelletaan Vihdissä Harrastamisen Suomen mallina, jota ohjataan ja rahoitetaan kansallisesti. Malli on otettu käyttöön Vihdissä vuonna 2021. Harrastamisen Suomen mallia ylläpidetään ja kehitetään jatkossakin ja tuetaan sen avulla lasten ja nuorten tasa-arvoisia harrastusmahdollisuuksia sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia.</p>
Päätös	Hyvinvointilautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.
Tiedoksi	Kunnanhallitus